

# SLOVENSKI NAROD.

Iskanje vsakega dne, ponedeljke in dneve po praznikih, ter večja po peti prejeman, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraja, za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po peti prejeman za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristošope peti-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Upravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

## Volitev deželnega poslanca na Notranjskem.

Volilni okraj, obstoječ iz postonjskega, planinskega, senožeškega, loškega in bistriškega okraja, ima 3. aprila voliti namesto umrlega dr. Coste novega poslanca. Vprašanje nastane koga naj volilci volijo. Na to odgovoriti smo mi prepustili njim samim, in tako so tudi storili.

Zadnjo nedeljo se je bilo več volilcev sešlo v Rakeku in po temeljitem dogovoru in preudarku so enoglasno sklenili za kandidata postaviti in vsem drugim volilcem priporočati, da volijo za poslanca g. **Petra Graselli**-ja, hišnega posestnika in trgovca v Ljubljani.

Mi smo s tem izborom popolnem zadovoljni in menimo, da se bodo volilci, vsi brez razločka barve, lahko za tega kandidata zedinili, in da bode ta narodna volitev enoglasna.

Mi poznamo g. Graselli-ja kot odločnega narodnjaka, pa sicer moža nadarjenega z ono zmernostjo, katera zlaščuje, da se zedinijo zanj tudi razni narodni elementi.

Kar je pa še več, je to, da je gospod Graselli tudi popolnem politično izobražen mož, in dober govornik. Kot doštudirani jurist in jako talentiran mož je javnega dela zmožen; po drugi strani pak ima kot trgovec priliko v praktičnem življenji potrebe ljudstva opazovati in opaziti: torej lastnosti poslancu potrebne.

Mi v „Slovenskem Narodu“ smo precej od početka, ko nismo še nobene osebe v mislih imeli, željo izrekli, naj gg. volilci kadar izbirajo kandidata, gledajo na to, da

izbero popolnem politično izobraženega govornika. Res je namreč, da nij treba, da bi vsak poslanec jurist in govornik bil; mi bi bili celo zoper to, da bi enovrstnih elementov preveč bilo v narodnem zastopu. Ali v kranjskem deželnem zboru sedaj na narodni strani manjka duševnih močij. Le pomislimo, da so ti je tako zmožni in nadarjeni poslanci in govorniki, kakor so bili dr. Toman, Svetec in dr. Costa izstopili iz vrst narodnih zastopnikov. Treba jih torej, kolikor se da zopet z novimi duševnimi močmi nadomestiti, sicer bomo naenkrat videli, da je nemškutarska manjšina duševno visoko nad narodno večino, in potem bi moralo vsacega Slovenca sram biti take prikazni, katere nam za boga nij treba.

To bodo premislili oni posamezniki, ki so dosedaj nasvetovali različne druge gospode za kandidate in gotovo bodo odstopili od svojega nasveta, ter zložno z drugimi volilci delali za narodnega kandidata Petra Graselli-ja, posebno če pomislijo, kako važna bi bila **enoglasna** narodna volitev baš sedaj v tem času!

Uradna „Laibacher Ztg.“ v predvčerajšnjem listu opominja nemškutarje naj oni svojo srečo poskusijo na Notranjskem, in nekaj tednov pred tem je isti nemški vladni list ponatisnil iz graškega lista člančič v katerem na novo volitev na Notranjskem kaže, ter tudi opominja nemškutarje naj svojega kandidata postavijo, češ, da so znane prikazni (namreč znane beriške sleparije in goljufije) pri zadnjih trgovinskih volitvah pokazale, da nemškutarija prodira tudi na kmetih, ali „dass der Verfassungsgedanke auch unter der Landbevölkerung Wurzel geschlagen hat.“ Sedaj je na vas, notranjski

volilci, da z enoglasno volitvijo nemškim listom dokažete, da ono nemškutarsko bahanje nij resnično!

## Politični razgled.

Notranje dežele

V Ljubljani 9. marca.

**Mladočehi** v „Narodnih listih“ proglasaajo svoje kandidate. V oklicu naglašajo, da morajo Čehi v deželni zbor stopiti, da morajo v tem oziru pasivno politiko popustiti in delati, ne pa samo čakati.

**Poljska** „Gazeta Narodowa“ objavlja zanimivo vest o ministerskeji solidarnosti. Ko so se posvetovali o Banhansovem odstopu, so baje stopili vsi ministri na njegovo stran solidarno nasproti višjim krogom. Izvzemši dr. Ziemialkovskega, ki h tej solidarnosti zaradi tega nij pristopil, da bi mogel ostati v kabinetu, ko pride prememba ministerska. Nasledek te solidarnosti je bil, da je dr. Banhans dobil odpust. Kako izpade ta odpust, in kako se razvije nasledek te „solidarnosti“, o tem „G. N.“ nič ne pové. Zanimivo je tedaj to, da je poverjenec krone dr. Ziemialkovsky zapustil ostale ministre in je pripravljen na premembo.

**Slovaške** „Narodnie Noviny“ svetujejo, kam bi naj Slovaci pošiljali v šole svoja deca, — slovaškim rodovinom sledeče: „Jako pametno učini oče, če svojega sina, katerega ne misli nameniti za pravniški ali duhovenski stan, dokler se ne predrugačijo naše neugodne razmere, pošlje v češke ali moravske šole. Tam mu endotna simpatija in podpora ne olajša samo študiranje, nego v posameznih vedah je prirojen govor češko-slovanski za njega lažji in izobražen v predavanjih izvrstnih učenjakov pripravi si lepo bodočnost, ter bode ohranjen narodu in njegovemu izobraževanju.“

**Ogerska** nova liberalna stranka se je definitivno konstituirala in sprejela program, kakor ga je Wenkheim predložil. —

## Listek.

### Iz Tirola.

(Izv. dop.)

Ko mati zemlja svojo belo odejo zamenja z smaragdno zeleno obleko, ko prebivalci polja, loga in gozda popusté zimsko spanje in jadranci zrakov prično stvarniku vzvišeno slavo peti, dal bode tudi kakov Slovenec svoje dragej domovini slovo in preskrbljen s „popotnim listom“ obiskal deželo, katera zaradi naravnih krasot imponira in je vredna, da jo pesnik v svojih pesnih poveljuje. — Potujoč od juga proti severu, ko se nagledaš nakopičenih velečastnih planin in snežnikov, ko bodeš strmel nad neizmernimi olinami in razkopami, nad strašnimi prepadi, — pripelje pot v glavno mesto Tirolske, v katerem odložiš trud, ter se okrepčaš za nadaljevanje svojega potovanja.

Prišedši v tuje mesto se vsakateri človek rad seznani z njegovimi pogleda vrednimi rečmi, z njegovimi mikavnostmi in imenitnostmi. Naj mi bode tu dovoljeno one v kratkem popisati.

Naj več zanimivih rečij nahaja se v poslopjih, ki so boginji muzi posvečene; razpostavljeni so tamo zakladi tirolskih umetnikov, živalij, kamenov, rude, izgrebane starine tirolske in mnogotere druge reči.

Pričnimo pri slikarstvu. Ondi so slike na platno z kredami narejene, 12 črevljev visoke, 5 črevljev široke, predstavljaje bi blično tvorino, občudovanja vredne zaradi večine posameznih figur; dalje portreti z olnatimi barvami slavnih domobrancev Špebaher, Haspinger, Andrej H. fer, vseh tirolskih namestnikov, mej zadnjimi tudi nadvojvoda Karel Viktor v 6 letnej starosti kot oborožen Trolec naslonjen z desnimi komolcem na srno. Portreti so jako živi, videti je, da je slikar srečno rabil razlike mej

svitlobo in senco mej oblikami in barvami. Razpostavljene so slike dejanja iz navadnega življenja, slike živalij in sadja, in raznovrstnih krajev.

Kar se podobarstva tiče, mora se Tirolcem tudi hvala priznavati; neprekosljivi so v lesni skulpturi; vidi se v muzeji marsikaj lepega v tej stroki; tudi kamenita skulptura je dobro zastopana; poglavitno delo je monument carja Maksa I. v frančiškanski cerkvi. Kompozicija in tehnika je Nizozemca Aleksandra Colina na belo blščecem kararskem marmorji predstavljajoč razne zgodovinske prigodbe z občudovanja vredno ostančnostjo, ter z velicim trudom izvršena. Govori se, da v kameneni tehniki njega še nikdo nij prekosil in ga lahko ne bode. Ker sem uže v frančiškanski cerkvi, naj povem, da k mavzoleum carja Maksa I. spadajo tudi bronzaste podobe nemških vladarjev od Teodoriha I., kralja iztočnih Gothov, do člena habsburške rodovine, kateremu na



Senneyeva stranka šteje uže 41 udov in se je tudi konstituirala.

### Vnauje države.

V **srbski** narodni skupščini je poslanec Lazarevič interpeliral vladu, kako je to, da bivši minister Milojković in sodnik Ilić, ki sta bila v javnem časopisu obdolžena, da sta sokriva strašnega umora kneza Mihajla, ne tožita in ne dokažeta svoje nedolžnosti. (Imata tako kožo kakor Vestenkovski kandidatje naše trgovinske zbornice, ki si tudi od nas dajo vse očitati. Ured.)

Iz **Bukarešta** se javlja, da je rumunska vlada zbornici predložila zopet dve novi zakonski osnovi o zidanji železnic.

Na **Francoskem** je borza živahnjša postala in so njene cene poskočile, odkar je skleneno v narodni skupščini, da bode definitivna vlada na Francoskem republika.

V **Parizu** prestop predsednika republike k novim spremembam nij kaj legak a še manj radosten in popolen; zavoljo tega počasno in še vedno nevarno kabinetno preustrojevanje. Najnovejše poročilo iz Pariza opisuje položaj vlade tako-le: Govorilo se je, da so se dogovori z Buffetom, ki naj bi sestavil ministerstvo, popolnem razbili. To je sicer preveč nagla trditev, ali gotovo je, da pogajanja le težko napredujejo. Vojvoda Broglie intrigira še vedno kakor poprej na vso moč proti novi osnovi, ki bi učinila konec njegovej sistemi. On prav previdno tiči za kulisami in ima zaveznika ki bode kaj lahko porabil svoj upljiv na predsednika republike. Žena Mac-Mahonova uže davno nij zadovoljna z novim preobračajem vlade; kajti, ko je maršal stopil v politično nasprotje z desnico, izgubila je ona vse družbinske zveze in liberalno-republikanična vlada bi rodovino Mac-Mahonovo popolnem odtegnila iz velicij krogov faubourga st. Germain. Zadnji dogodki vzbudili so v predsedništvu marsikak nevesel prizor in znano je, da politični upljiv ženskih solz nij baš vedno nevažen. Splošno se pa tudi govori, o Buffetu namreč, da slednji želi doseči predsedništvo republike! Vedenje liberalnih listov je, kakor prej, zmerno ter previdno, da, tu in tam sangvinično.

V središču **Asiji** je kan Aka, tast Jakoba kana, pred nedavnim napadel s 12.000 Turkomani emirovo armado pri Giriku, ter jo potolkel. Večina emirove armade je prešla k Aki, ostali so pobegnili v Kandahar. Kan Aka ima sedaj blizu 30.000 mož armade, ter je prisegel, da ne popusti prej boja, predno ne osvobodi Jakoba kana.

## Dopisi.

### Iz Maribora 8. marca. [Izv. dop.]

V nedeljo 7. marca je imela naša čitalnica občni zbor. Sešlo se je jako lepo število udov, posebno veliko jih je na novo pristopilo, tako da smemo reči, društvo je denes za polovico pomnoženo. Predsednik je odgovoril stare in nove ude in ob enem naznanja, da se ima denes nov odbor voliti. Denarničar polaga račun in pokazalo se je, da premoženje čitalnično še na dobrih nogah stoji in da še prav lahko dalje napredujemo če smo složni! Upamo, da smo se skozi tri leta izšolali in do prepričanja prišli, da le v slogi moremo eno močno telo biti. — Dosedanji predsednik gosp. J. Pajk vabi, da naj društvo voli nove odbornike in sicer predsednika, tajnika, denarničarja in štiri odbornike. Za predsednika je bil izvoljen enoglasno zopet tiskarnice posestnik gosp. J. Pajk, za tajnika koncipijent g. M. Kosar, za denarničarja trgovec gosp. M. Berdajs, za odbornike pa gg.: dr. Dominkuš, dr. Sernec, Kančič in Raič. Izvoljeni so vsi volitve prevzeli in tako je bil novi odbor konstituiran.

Po volitvi se je precej začelo debatirati zastran novega delovanja in življenja v društvu. Oglasilo se je mnogo uže izurjenih pevcev, katerih vodstvo je občno znani gosp. J. Miklošič prevzel in tako bodo vsako soboto ob 7. uri zvečer pevske vaje, upam da bomo v kratkem naredili malo veselico in tako našo nekdanjo čitalnico zopet v zdravejše življenje sklicali. — Pri tej priložnosti se je tudi odbor za Slomšekov spomin dopolnil. Potrebno je bilo namreč dveh posvetnih odbornikov voliti. Voljena sta bila z aklamacijo gg.: dr. J. Sernec in prof. Valenčak. Smemo upati, da se bode to delo uže to leto začelo, zakaj denarja se ne manjka.

Iz **Trsta** 8. marca. [Izv. dopis.] V številki 28. znanega slovenskega cerkvenopolitičnega lista piše nek dopisnik o političnem društvu „Edinost“, da si je ravno 10. uro za zborovanje pri občnem zboru odločilo. Dopisnik pa je moral v tej reči jako slabo podučen biti, ker je bil občni zbor po vseh slovenskih časnikih na 11. uro določen, le povabilne listike je odbor tiskati dal za 10. uro iz uzroka, ki ga pri nas počasnih Slovenceh vsak lahko ugane. — Da pa je odbor odločil rojansko čitalnico za zborova-

nje, je s tem le občno korist pred očmi imel, da se slovenski ljudje enkrat v enem, drugič v kakem drugem kraju snidejo, in se jih s tem le več privabi za narodno reč. Nikakor pa to nij bilo zaradi pomanjkanja prostorov kakor „Sl.“ dopisnik ovaja, kajti §. 3. društvenih pravil daje pravico zborovati po celem okolici. — Odboru celemu brez izjemka so natanko znane razmere okolice in ne le enemu kakor dopisnik trdi. Društvo spoštuje vse cerkvene reči in ne bo nikdar zaradi takih stvari z dopisi kakoršen je v „Sl.“ št. 28 pomagalo le k neslogi, a ne k „Edinosti“. — Žalibog, da se pri nas Slovenceh vsaka malenkost brez predzadka na boben javnosti dene, druge sumiči in tako narodni stvari škoduje. — Občni zbor je bil zaradi neke pomote preložen na nedeljo 14. t. m. v Rojanu ob 11. uri kakor zadnjič.

Iz **Istre** 1. marca [Izv. dop.] (§. 19 in ministra Lasserja odgovor na dr. Vitežičevo interpelacijo v držav. zboru.) Bravši Lasserjev odgovor na dr. Vitežičevo interpelacijo misli bi vsak, da v Istri se uraduje Slovincem slovenski in Hrvatom hrvatski. Da temu nij tako, razjasnim slovenskemu narodu in sploh občinstvu, kako se v Rovinju v Istri spoštuje §. 19. Pisatelj teh vrstic je 14. apr. 1874 neki vdovi naredil svedočbo siromaštva, da bi potem ne plačala pristojb in kolkov v nekoji pravdi. Ova svedočba bila je pisana v hrvatskem jeziku, katerega govori večina istranskega prebivalstva. Podpisana je bila i od župana v hrvatskem jeziku. Dne 16. aprila prinese mi vdovica svedočbo nazaj, govoreč da činovnici c. kr. preture niso jej hoteli prejeti, ker je ne razumejo, buduč, da je pisana „in ščavo“. Pisal sem potem v Rovinj na dotično sodnijo, zakaj da niso hoteli sprejeti moje hrvatske svedočbe, a do denes čakam odgovora. Lasserju moj: „Hic Rhodus, hic salta!“

Evo drug dogodjaj! 25. aprila 1874 sem naredil zopet svedočbo siromaštva neki drugi ženi, tudi hrvatsko. Da bi žena ne imela praznih potov in ne gubila časa, naredil sem pod hrvatski original celo italijanski prevod! Dragi bralec! Ti misliš, da sem zdaj ugodil, a motiš se. Žena mi prinese zopet nazaj mojo svedočbo in neki drugi papir (papir je bil tako lep, da sem si mislil, da je bil uže tam, kamor cesar peš hodi) na katerem je

čast mavzoleum stoji — in veliko družih nemških knezov in kneginj. Če tudi je vtis podob za opazevalca slovesno-resen, bil bi prostor za nje pristojnejši v dvorani, kjer se zgodovina predava, ker nij gotovo, da vsi predstavljeni so res svetniki, vsaj „nezmotljivi“ niso vseh za svetnike proglasili.

Prosto podobarstvo ima lepe zaklade na mestnem pokopališču. Na Avstrijskem nij veliko monumentov s tako izvanrednim duhom izdelanih.

Zanimivo je videti v muzeji leseno kipo carja Ferdinanda, katero je neki Tirolec naredil, ki je uže pri dvestletni starosti popolno osepil. Njegovi tipalni čuti moral je veliko zmoglost doseči, da mu je mogoče bilo kip ustvariti, katero vsak pri prvem pogledu kot ono carja Ferdinanda zaznava. Nad kipom visi slika slepega podobarja.

Iz industrijske tehnike zaznamovati se

mora celi mehanizem svilopreje z vsemi najmanjšimi k njemu spadajočimi orodji, — v najmanj desetkratnem pomanjševanju, velika redkost, — krajcarska zemlja iz časa največje lakote in draginje leta 1817; barva je nekaj obledela, a v velikosti mej denšnjimi 2 krajcarskimi zemljami — skoraj nobenega razločka nij.

V prirodno-historičnem oddelku je zelo zanimiva obla zemlje, obla neba in zemljevid Tirolske dežele od prostega kmeta Peter Anicha iz doline „Oetz“ izdelano leta 1755. Njegovo edino matematično orodje obstoječe iz šestila — denšnji tesarji imajo boljše — in majhenega transporterja, kar je tudi razstavljeno. Obla zemlje v presredji kakovšnih 5 črevljev, mojstersko delo, hotel je Anich razsekati, ker si nij znal pomoči, kako bi oblo iz sobe spravil; okna in vrata bila so namreč preozka; a nek vseučiliščni profesor, ki je zvedel o kmetskem zemljepiscu in njegovem delu, obišče ga, in mu pomaga iz

zadrega, veleč zid pri vratih odkopati in vrata razširiti, in obla je rešena razdejanja. — Obla neba je nekaj manjša in nič slabše delo; zemljovid Tirolske dežele je natanjčen, da vsak hrib, vsaka dolinica, vas in steza je najti; generalni štab bi jo smel rabiti brez premisleka. Anich je bil veleum, in akoravno je na potu bil, da bi globus uničil zaradi malenkostij, ne sme se mu priznavanje kratiti.

Omenim naj še kanona, ki ga je legija tirolskih študentov leta 1849 priborila, ki je tudi prostor našel v muzeji v spomin pogumnosti in hrabrosti mladih src.

Znamenita je hiša z zlato stehico, katero je vojvoda Fric „z praznim žepom“ dal narediti zaradi očitavanja, da je revež; a nikdo naj ne misli, da je bila kedaj zlata, ona bila je in je še sedaj krita z kuprom in le pozlačena. Več vrednosti ima hiša, kot arhitektonično stavljenje. Profesorji iz raznih nemških tehnik prihajo s študenti



bilo zapisano: „Il certificato di povertà dev'essere scritto in lingua italiana e non in illirica colla traduzione in italiano. Podpisa nij bilo! Zakaj ne? Kadar psa tepeš ti rep mej noge stavi. Lasserju moj: Hic Rhodus, hic salta! (Kdor hoče videti ta list, na razpolaganje mu je, še ga hranim.) Omne trinum perfectum, dragi bralec! 16. dec. 1874 imeli smo jaz in 2 kmeta posla v Preturi v Rovinju. Mej tem, ko nas sodnik zaslišnje, začel se je pisac, kateri niti mahu pod nosom nema, smijati porugljivo, bodoč, da eden mojih kmetov Šime Brajnović ene same samcate besede nij izgovoril v fiorentinskem narečju. Šime Brajnović, kateri dosta dobro govori italijanski in ga nij sram, da nosi hrvatsko nošnjo i da je duhom i telom Hrvat, zavrnil ga je z ostrimi besedami, tako, da je pisacu volja prešla, se rugati Hrvatu, korenjaku, pošteniaku. Tako se spoštuje lepi hrvatski jezik i naš čislani hrvatski narod v Istri valed lepega Š. 19. Lasserju moj: Hic Rhodus, hic salta!

Upamo pak, da ne bode to dolgo trajalo, i da se bode naš jezik bolj spoštoval. Narod hrvatski v zapadni Istri počel se je buditi iz svojega spanja, katerega je spal 1200 let, odkar se je naselil v Istro. Pomogla je k temu dosta naša tržaška „Sloga“. „Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri“ katero društvo ima lep namen, Istranom slavjanske krvi pomagati, da pošljejo svoje otroke v višje šole. (Dobro bi bilo, da bi i Slovenci se malo ozrli na to bratovščino.) Lepo število hrvatskih Istranov je v naucih v Gradci i drugje, polagoma bodo došli i oni v javno službovanje v Istro, in onda pak bomo „viribus unitis“ stali „kakor zid ograde“ proti navalu na našo slovansko narodnost.

Ko bi mogli samo še na to priti, da bi i materijalno bolje stali. Dolga je veliko. Komu pak smo dolžni? Italijanom in Karnijelom! Pri lanskim volitvah v direktni „reicherath“ so v zapadni Istri zmagali Italijanaši z malo večino. A skoro vse glase so dobili s tem, da so rekli: „Kadar ti je potreba turkinje, kdo ti jo da? Li ne Italijan?“ Ko bi imeli mi istranski Slovani narodno štedivnico (hranilnica) bi bilo vse drugače. Pa kar še nij, lahko še bode.

Italijani znajo, da njihovemu vladanju nad nami bode svršetek, za to so nas začeli deliti. Ko so leta 1863, dne 13. januarja v porečkem deželnem zboru biskup Dobrila in

gledat jo in študirat. Prednost pri njej je menda trdno zidanje. Sploh je pri vsem zidanju v J. razvidno, da nadvlada duh trdnega zidanja, ne da bi se oblika poslopij bližala obliki trdnjavam in je tedaj vtis eminentne varnosti. Na svitlobo se jemlje poseben obzir in poraba rudečega marmorja, dá poslopji neznano krasoto in visoko vrednost. Arhitekti se tu morejo kaj učiti.

Vsakateri omikanec ve tudi kaj o osodopolni „Martinovi steni“, v katero je cesar Maks I. pri lovu drzovitih divjih srn zašel in iz velike nevarnosti rešen bil; ona je proti zapadu na levem bregu Ina, stoji popolno navpik in ima najmanj 2500' relativne visočine.

Proti jugu mesta, prav blizu leve strani deroče „Sille“ je hrib „Isel“ zgodovinski kraj, na katerem so Tirolci vse navale vnanjih sovražnikov srečno odbili.

Vitežić in pokojni plovac Jurinac stavili predlog, naj se zapisniki saborskih sej ne samo italijanski, nego i slavjanski tiskajo odgovoril jim je poslanec Parisini: „che gli slavi avrebbero diritto di veder pubblicati in slavo i resoconti della Dieta“, pak da „Dieta“ ne znaže, v katerem narečju bi se tiskali zapisniki ali hrvatski ali slovenski, kjer se Slovenci in Hrvatje ne razume mej soboj. (Sic!) Lani je profesor dr. Benussi v Koprnu, rodom Rovinjac, izdal neko geografijo Istre. On isterske Slovane še grši razdeli, nego Parisini. On govori, da so v Istri Savrini, Fučki, Čiči, Srbo-Hrvati, čisti Hrvati, Morlaki, Čraogorci, Bezjaki, Vlasi itd. in da ti se ne razumejo mej soboj. Parisinu in Benussu bi odgovoril: Medice! cura te ipsum. Vprašam vas, če li pravi Italijan razumeti Rovinca, Vodnjanca in vice versa? A hodi po Istri od Slavnik-vrha do slavne Učke naše gore in tja do našega hrvatskega morja, razumemo se vsi in nijmo „balbettanti, quasi ignari della propria lingua“. Razumemo se vsi, kjer jedna mati nas je rodila. Dokaz podadem še večji v dogodku, pri katerem sem bil priča sam. Pri trasiranju železnice od Kanfanara v Rovinj bil je mej inženirji i jeden Poljak; govoril je s našimi ljudmi poljski in vsi so ga razumeli — resnica je, da vsake besede ne —. Govorili so delavci: „Ovo je naš čovjek, jer govori hrvatski, malo drugače zavija.“ Naši ljudje so govorili ž njim hrvatski in on „Poljak“ razumel jih je. Gospodine Benussi! jesmo li „ignari della propria lingua“? Kad se razume Poljak in Hrvat, a Hrvat in Slovenec se razume še več! Gazite nas dolgo, a uskrnuti hočemo, kakor ptič Feniks k lepšji bodočnosti. Opomnil bi vas na besede biskupa Dobrile, koje je govoril 13. januarja 1863 v porečkem deželnom zboru: „Il popolo slavo dorme, ma chi dorme non è morto; chi dorme si può svegliare e, svegliandosi, potrebbe farlo in maniera che spiacerebbe forse all' elemento italiano“. Ne zůgamo vam, nego samo rečemo: Vsakemu svoje, vsaki za se, a bog za vse.

**Iz Zagreba 7. marca [Izv. dop.\*]**  
Prošlo jesen je imelo uredništvo osekke „Drau“ tiskovno pravdo. Odgovorna urednika sta bila v sredi zime v najhujšem vremenu pred tiskovni sod v Zagreb poklicana. Urednika sta pa prosila, naj se ustanovljeni rok za postavljenje pred sod preloži, obrazloživši svojo prošnjo z dokazili slabega zdravja in grdega vremena. Na ukaz Mažuraničevega svaka Špun-Strižića sta pa bila po žandarmih iz Oseka v Zagreb siloma prignana. Ta naredba sodnije nij bila opravdana. Saj je mogel tiskovni sod v Zagrebu tudi županijski sodbeni stol v Oseku opolnovlastiti in za preslišanje okrivljenikov delegirati. Da posilno postavljenje „Drau“ vinih urednikov tudi res nij bilo potrebno, kaže tudi to, da sta okrivljenika takoj po prvem zaslišanju v Zagrebu iz zapore izpuščena bila. Dr. Makanec je o tej zadevi banu Mažuraniću pisal, in brž ko ne sta bila okrivljena urednika tudi vsled njegovega pisma tako hitro iz zapore izpuščena. „Obzor“ je branil postopanje tiskovnega suda, dr. Makanec je pa to postopanje kot strastno neopravdano in netaktno označil. Iz tega se je porodila huda polemika mej dr. Makan-

cem in urednikom „Obzora“ Miškatovičem. Ta dva moža se uže dolgo ne trpita. Miškatovič zavida dr. Makanecu njegovo dušno prevalecijo, ter ga v „Obzoru“ na prav malenkostni način vščiplje, kjer se mu le priloznosti poda. Celo z „gimplom“ ga je počastil. V gori naznačenem strogo jurističnem predmetu sta si stala prvi naš jurist dr. Makanec in žurnalist Miškatovič nasproti. Polemika dr. Makanca je bila stvarna, rep-like Miškatovičeve pa so bile strastne. Če bi Miškatovič vedel, kako nepovoljno je občinstvo njegove replike sprejelo in obsodilo, bi denes se kesal, da je pisal, kar je pisal. — V tej polemiki — in to je glavna stvar — zadirkavalo se je tudi v naše strankarske zadeve. Dr. Makanec je našej narodnej stranki očital, da se je svojemu prvotnemu programu izneverila. Miškatovič ta prigovor se ve da, od narodne stranke odriiva, dokaze je pa dolžan ostal. Dr. Makanec nij samo Hrvat, on je tudi Jugoslovan, ter je prepričan, da Hrvati to, kar so dosegli, nijso dosegli kot Hrvati, nego kot važni del jugoslovanstva. Leta 1848. so Hrvati vojevali pod firmo ilirstva, od leta 1860. in 1871. pa pod firmo jugoslovanstva, in kar so pod tema dvema firmama dosegli, to hočejo denes kot Hrvati uživati. Jugoslovanski shodi v Sisku in v Ljubljani so Raucha in Magjaron gotovo toliko imponirali, kakor sestanek v Maksimiru. Če Miškatovič v „Obzoru“ piše, da je narodna stranka Raucha strmo-glavila, je to samo na pol res. Njega je podrlo največ njegovo osobno nepoštenje in dvorska kamarila, ki Lonjsko poljskega sleparja nij hotela več držati. Narodna stranka je stoprv onda se na navor obesila, ko je vidila, da uže drugi na njem vise. O Tiszinem ministerstvu se denes še nič ne ve, kako bo nasproti Hrvatom postopalo, pa rečimo, kar nikakor ne želimo, da bi Hrvatom sovražno bilo, kaj bo potem narodna stranka? Ilirizem je zavrgla, jugoslovanstvo tudi, je-li misli, da ima med Savo in Kolpo toliko moralne in fizične moči, da se bo mogla Magjaron z vspehom zoperstaviti? Če to misli, vara se. Naša narodna stranka je denes samo še obod, ki ga je okolo nekaj, v sredi pa prav malo. Naša mladež je vse skozi — starčevičevska, ker starčevičizem vsaj neko idejo zastopa, idejo panhrvatstva, narodna stranka pa nobene ideje več, od kar je Rauchovsko nagodbo nekako revidirala. Pri tej točki je okamenela, kakor Lotova žena, ter ne more niti naprej niti nazaj. V naših današnjih okolnostih nam je troje potrebno, prvič energične narodne vlade kakoršna Mažuraničeva vlada nij, drugič neodvisnega lista z jugoslovansko in svobodnostno tendenco, — in tretjič zastopnikov na ogerskem saboru, ki bodo zastopali idejo Slovanstva ne pa idejo magjarorszaga. Z eno besedo nam je treba „Gironde“ ne pa „maraisa“. Naši Magjaroni so uže začeli k Tiszi deputacije pošiljati — in kdo ve, če jih ne bo poslušal, in morebiti še celo vslišal. Zatezevanje imenovanja naših novih velikih županov nič dobrega ne pomeni.

## Domače stvari.

— (Umr1) je 6. marca v Šoštanji na slov. Štajerskem tamošnji učitelj g. Peter Musi nagle smrti. Ranjki je bil uže eno leto v pokoju, odlikovan je bil tudi se zlatim

\*) Ta dopis nij od našega navadnega dopisnika. Uredn.



križcem. Star je bil 75 let a vendar do svoje smrti vedno zdrav in krepak in veden zagovornik našega materinega jezika. Bodu mu zemljica lahka!

— (Žena zmrznila.) Iz Jesenic na Gorenjskem 5. marca se v „Sl.“ piše: Hud mrz in nenavadna nevihta sta razsajala te dni po naših gorah, najhujši pa je bilo minoli vtorek popoldne. Nobena obleka nij zdale in mrzel veter je tudi v kožuh zavitega tako prepihal, da je drgetal z zobmi. Ubogi popotniki! je zdihnil marsikdo pri gorki peči, ko je slišal bučati vetrove okolo hiše. In ravno najhujša nevihta tega dne je zadela naša dva soseda vrh golice, vrnivša se iz Koroške, kamor je bila šla žena svojemu bolnemu možu po zdravila in njen soseda jo je spremljal. S krpljami na nogah sta jo do vrha srečno primahala, ali tu se vetrovom v bran staviti jma nij bilo več mogoče, le v nekaki nezavednosti jo tavata streljaj daleč po naših planinah, tukaj pa se prime žena za drevo, mož pa za grm, da bi se v tem silnem boju z vetrovi nekoliko počila. Vedno bolj oslabele veter odtrga od drevesa in trešči ob tla, da se zgrudi, še par milih glasov, pa je bilo po njej. Spremljevalec je slišal njen zdihljaj, pa nij jej mogel pomagati in sam na pol zmrznjen se še le proti jutru toliko preume, da ve, kje je, zavleče se do hiš, eno uho in ena roka sta mu popolnem ozebla. Hitro se napravijo na pot iskat zmrzneno soseda, poskušali so jo oživiti, pa se nij dalo.

## Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

# Revalescière du Barry

v Londonu.

28 let uže je nij bolezn, ki bi jo ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicne in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in blevanje pri nosečih, otožnost, diabet, trganje, shujšanje, bledičico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenčke in je boljše, nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravilnih, brez vsake medicne, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Dr. Campbellja, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castlestuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih oseb, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj.

Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja, Bonn, 10. jul. 1852.

Revalescière Du Barry v mnogih slučajih nagrađi vsa zdravila. Posebno koristna je pri driti in grizi, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih, a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju i scalni cevi, zaprtji, pri bolehnem bodenju i obistih in mehurji, trganje v mehurji i t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsnih boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu.

(L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in člen mnogo učenih družtev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842. Vaša izvrstna Revalescière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam. James Shoreland, ranocelnik, 96. polka. Izkušnja tajnega sanitetnega svetovaleca gosp. Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856. Ponavlja je izrekan gledé Revalescière du Barry vsestransko, najbolje spričevalo. Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec. Spričevalo št. 76.921.

Obergimperu, (Badensko), 22. aprila 1872. Moj patient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalescière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik. Montona, Istra. Učinki Revalescière du Barry so izvrstni.

Ferd. Clausberger, c. kr. okr. zdravnik. Št. 80.416. Gosp. F. V. Beneka, pravi profesor medicine na vseučilišču v Mariboru (Nemčija), piše v „Berliner Klinische Wochenschrift“ od 3. aprila 1872 to le: „Nikdar ne zabim, da je ozdravila enega mojih otrok le takozvana „Revalenta Arabica“ (Revalescière). Dete je v 4. mesecu vedno več in več hujšalo, ter vedno bljuvalo, kar vsa zdravila ajsio bila v stanu odpraviti; toda Revalescière ga je ozdravila popolnoma v 6 tednih.

Št. 64.210. Markizo de Brehan, bolehal je sedem let, na nespanji, treslici na vseh udih, shujšanji in hipohondriji.

Št. 79.810. Gospo vdovo Klemmovo, Düsseldorf, na dolgoletnem bolehanji glave in davljenji.

Št. 75.877. Flor. Köllerja, c. kr. vojašk. oskrbnika, Veliki Varazdin, na pljučnem kašlju in bolehanji dušnika, omotici i tišanji v prsih.

Št. 75.970. Gospoda Gabriela Tešnerja, slušatelja višje javne trgovinske akademije dunajske, na skoro breznadejni prsni bolečini in pretresu čutnic.

Št. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenji, nespanji in hujšanji.

Št. 75.928. Barona Sigmo 10letne hramote na rokah in nogah i t. d.

Revalescière je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več na cen, gledé hrane.

V plehaatih puščah po pol funta 1 gold. 50 kr. fant 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalescière-Biscuiten v puščah 4 2 gold. 50 kr. n 4 gold. 50 kr. — Revalescière-Chocolatée v prahu n 4 ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Kahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Krakau Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnacher, v Loni Ludvig Müller, v Mariboru M. Morić, v Meranu J. B. Stockhausen, v Zagrebu v lekarnici usmiljenih sester, v Černewicu pri N. Snirhu, v Oseku pri Jul. Davidu, lekarju, v Gradcu pri bratih Oberanzmeyer, v Temešvaru pri Jos. v. Papu, mestnemu lekarju, pri C. M. Jahnerju, lekarju, v Varazdinu pri lekarju dr. A. Halterju, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in specijalnih trgovcih tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštni ukaznici ali povzerjih

## Uradno naznanilo.

10. marca 1875.

Razpisano je: Izvršenje konservativnih stavb na erarnih cestah v ljubljanskem okraji in sicer na dunajske, tržaške, ljubelske in zagrebške cesti. Minuendo licitacija bode 22. t. m. ob 9 uri dopo. v pisarni stavbe ega oddelka c. kr. dež. vlade.

Razpisano je: Učiteljska služba na enrazrednej narodnej šoli v Krašnji z letno plačo 400 gld. Prošnje do 25. t. m. krajnemu šolskemu svetu v Krašnji.

Javne dražbe: Ant. Knafelcevo iz Zagorja 1668 gld. 16. marca, 16. aprila in 18. maja (Ilirska B. strica). Ant. Skufcevo iz Zverc 17. marca, 19. apr.

in 20. maja (Žužemberk). Neža Jama, št. petersko predmestje. (III.) 15. marca hiža in pohištvo. — (Ljubljana.)

## Uzaveti v Ljubljani

od 4. do 8. marca:

Jos. Zvetrešnikova, hči slikarske vdove, 24 l. na jetiki. — Fr. Steblajeva, cigarara, 26 l. na pljučnici. — Jos. Petovar, urar, 73 l. na oslabljenji. — Ant. Dolničar, zasebnik, 52 l. na sušici. — Jos. Marinka, sodarsko dete, 13 mes. na osepnicah. — And. Kramar, črevljar, 64 l. na kroničnej jetiki. — M. Kodlonškova, dete čuvaja v jetišnici, 3 mes. na osepnicah. — H. Krivic, delavec, 66 l. na vodenici. — Fr. Volčič, delavec, 29 l. na pljučnem krvotoku. — Al. Grilova, kondukterja hči, 8 l. na vnetici grla. — Ana Verhovec, beračica, 81 l. na jetnem vnetji. — Ana Černa, dete trgovčeve, 6 mes. na osepnicah. — Bl. Merhar, zasebnik, 49 l. na oslabljenji.

## 7. marca:

Pri Slonu: Čičer iz Vorarlberga. — Herman iz Dunaja. — Lengei iz Kaniže. — G. udman, Schwab iz Dunaja.

Pri Wallči: Barthel iz Lipskega. — Schwarz iz Laškega. — Kraus, Dragovina iz Trsta. — Demšar iz Železnikov. — Naglič iz Loke. — Detelja iz Notranjskega.

## Donajska poroka 9. marca

(Izvirno telegrafično poročilo.)

|                           |         |        |
|---------------------------|---------|--------|
| Št. drž. dolg v bankovcih | 71 gld. | 75 kr. |
| Št. drž. dolg v srebru    | 75      | —      |
| 1860 drž. posojilo        | 112     | 75     |
| Akcije narodne banke      | 961     | —      |
| Kreditne akcije           | 231     | 25     |
| London                    | 11      | 25     |
| Napol.                    | 8       | 88     |
| C. k. cekini              | 5       | 24     |
| Srebro                    | 104     | 9      |

## Za zamašenje otlih zob

nij nobeno sredstvo prospešnejše in boljše, nego **zobna plomba** od c. k. dvornega zobnega zdravnika dr. J. G. Poppa na Dunaji, v mestu, Bognerstrasse št. 2, katero si more vsaka osoba sama prav lahko in brezbolešno deti v otli zob, ki se potem trdo sprime z ostalimi škrbinjami in zobnim mesom, zob pred daljšim drobljenjem varuje in lajša bolečino.

## Anatherin — voda za usta

od dr. J. G. Poppa, c. k. dvornega zobnega zdravnika na Dunaji, v mestu, Bognergasse št. 2, je najizvrstnejše sredstvo pri revmatičnem zobobolu, pri vnetjih, oteklinah in pri gnojenji zobnega mesa, zobni kamen oluči, ter zabrani njegovo razširjenje, okrepi zobno meso pri zobeh, ki se majé, očisti zobé in zobno meso vseh škodljivih tvarin, usam pak podeli prijetno čvrstost, ter odstrani z njih neprijetno sapo uže po kratkej rabi.

## Anatherin — zobna pasta

od dr. J. G. Poppa, c. k. dvornega zobnega zdravnika na Dunaji.

Ta priprava ohrani čvrstost in čistoto dihanja, vrhu tega podeli zobém belo-leskečo barvo, ohrani, da se ne pohabijo in okrepi zobno meso.

## Dr. J. G. Poppo

## rastlinski zobni prah.

Zobé očisti tako, ako se rabi vsaki den, da ne odpravi samo običajno sitni zobni kamen, nego tudi zobna glazura dobiva vedno večjo belinjo in nježnost. (354—9)

V zalogi je v Ljubljani: pri Petričiču in Pirkarju, Jos. Karingerju, Ant. Krisperju, Eduard Mahru, F. M. Schmittu, E. Biršicu, v lekarni; dalje v vseh lekarnah, parfumerijskih in galanterijskih zalogah na Kranjskem.

## Licitacija.

10. t. m. dopoldne ob 9. uri se prične v hiši št. 237, na glavnem trgu v prostorih zraven „zlatega pucka“ licitacija še ostale zaloge blaga, ki obsega 600 srajce po 50 kr. začens, srajene vložke, zavratnike, spodnje hlače, nogovice, pravo holandsko platno, robo a obleko in volnato robo za gospode, nitkarsko blago, popotne plaide, mašinsko svilo in evirn, dalje blizu

## 50 šivalnih mašin,

vse nove, iz najboljših fabrik, od 5 gold. počens, potem študentsko upravo in mnogo drugih stvari, vsled česar se oni, ki kaj kupiti nameravajo, uljudno vabijo. (71—3)

Izdajatelj in urednik Josip Jurčič.

## Narodna tiskarna

v Ljubljani

izdeljuje

## vozne liste za železnice

s firmo in železniškim kolekom

po novi naredbi

|                 |       |       |
|-----------------|-------|-------|
| 1000 iztisov za | gold. | 7.50  |
| 2000 " "        | "     | 13.50 |
| Za brzovoznino: |       |       |
| 1000 iztisov za | "     | 9.—   |
| 2000 " "        | "     | 16.50 |

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.